

TOPONÍMIA DELS POBLES VALENCIANS

MOIXENT

LA COSTERA

ACADEMIA
VALENCIANA
DE LLINGÜA

ACADÈMIA VALENCIANA DE LA LLENGUA
SECCIÓ D'ONOMÀSTICA

COORDINACIÓ I GESTIÓ
Unitat de Recursos Tecnolingüístics

RECULL I TEXT
Vicent-Ferran Garcia Perales

DISSENY
Vicent Almar

MAQUETACIÓ I GRAFISME
Guillermo Tomás Lull

© Acadèmia Valenciana de la Llengua

Col·lecció: Onomàstica i Toponímia
Sèrie: Toponímia dels Pobles Valencians
Moixent, 142

Editat per: Publicacions de l'Acadèmia Valenciana de la Llengua
Av. de la Constitució, 284
46019 València
Tel.: 96 387 40 23
Adreça electrònica: avl@gva.es

ISBN: 978-84-482-5151-2
Depòsit legal: V-934-2009
Impressió: Graphic 3

www.avl.gva.es

MOIXENT

El terme de Moixent, amb 150,2 km², és un dels més grans de la província de València. Limita al nord amb el terme d'Énguera; a l'est, amb el de Vallada; al sud, amb els d'Ontinyent i Fontanars, i a l'oest, amb el de la Font de la Figuera. Està travessat per dos vies principals de comunicació: l'autovia i el ferrocarril, les dos amb una fase de modernització recent. Té algunes carreteres secundàries derivades: una amb direcció nord-oest, que porta a Navalon (llogaret d'Énguera), una altra cap al sud-oest, que arriba fins a Fontanars, i finalment una carretera que, passant pel terme de Vallada, arriba fins a Aiolo de Malferit.

El terme presenta quatre unitats de relleu molt diferents, de manera que s'hi poden observar diversos paisatges. Primerament, en la part central trobem la vall del Cànyoles, delimitada pel riu que naix en el terme d'Almansa i que travessa tota la comarca de la Costera. Esta vall dividix el terme de Moixent en dos zones de muntanya: al nord, la serra de la Solana, coneguda com la serra d'Énguera —zona de transició entre el massís del Caroig i les serralades bètiques—, i al sud, la serra Grossa, coneguda com l'Ombria —on destaca el paratge del Bosquet, amb un embassament construït durant el segle XVIII. Estes dos zones muntanyoses es van veure seriosament afectades arran dels diversos incendis ocorreguts en els últims temps. Finalment, al sud-oest del terme, hi ha el paratge de les Alcusses, xicotetes planes escalonades amb una immillorable riquesa de conreu.

Cal destacar-hi, a més, la partida de Garamoixent, que de vegades apareix escrita *Gramoixent* o *Garmoixent*. Està situada a l'est del terme, entre la serra d'Énguera i les Alcusses. Sembla que esta denominació s'ha d'interpretar com una aglutinació de dos topònims: *Énguera* —pronunciat localment *Engra*— i *Moixent*, amb la supressió de l'element inicial *En-* del primer topònim.

Moixent havia destacat des del segle XIX com a exportador de fusta utilitzant el ferrocarril, però la indústria derivada d'esta matèria primera va arribar ben tard al poble. El cens de 1996 incloïa una trentena d'empreses vora la N-430. Eren sobretot fàbriques de mobles, encara que també n'hi havia de vímet, de canya, de joguets, de cistelles, de marbre, etc.

A més de l'aprofitament ramader de la muntanya —hi ha nombrosos corrals escampats per la serra de la Solana i la serra Grossa, amb granges d'oví i boví—, Moixent destaca per la gran varietat de conreus,

majoritàriament de secà: cereals com l'ordi, el blat, el panís i el gira-sol. L'olivera, la vinya i l'ametler són els arbres més cultivats. Les terres de regadiu són encara minses (90 ha), situades sobretot a la vora del riu Canyoles: hortalisses i plantes ferratgeres. El taronger, tot i l'interés per aclimatar-lo, no ha tingut èxit, ja que les gelades són molt freqüents en el terme.

Els orígens del poble de Moixent són difícils de fixar. Hi ha assentaments molt coneguts, com les restes d'un poblat ibèric en el cim de la Bastida de les Alcusses —on es va trobar el famós Guerrero de Moixent, símbol del poble—, o la necròpolis romana del Corral de Saus —a Gramoixent.

Però el que més destaca és l'emplaçament estratègic del poble, ja que està situat en el pas natural que unix València amb la Manxa. Així, el castell, conquerit pels cristians en el segle XIII, degué ser controlat directament per la corona, precisament perquè Moixent era zona de pas a Castella. La carta de poblament data del 4 de desembre de 1303, atorgada per Gonzalo García, qui també posseïa la Font de la Figuera. No hi ha constància que hi perdurara la població morisca.

Els moviments de població han estat marcats pels mateixos fets històrics: sembla que l'expulsió dels moriscs del segle XVII de l'horta de Xàtiva va atraure moltes famílies moixentines a repoblar estes terres, ja que els habitants de Moixent van disminuir durant este segle, encara que també hi van influir les pestes. És a partir del segle XVIII quan la població va augmentar, de manera que en l'actualitat són 4.646 els habitants.

ELEMENTS FÍSICS

Orografia

Alt de Figueroles
Alt de la Simeta
Alt de les Covatelles
Alt de les Mentires
Alt del Xocolater
Alt dels Palàcios
Cingles de Vallmelós
Collado Blanc
Cova de la Figuera
Cova de Pates
Cova dels Porros
el Cuquello
el Matapoll
el Puntalet
el Remongil
el Serrutx
els Molls
Escala de la Donzella
Foia del Setrill
Foietà del Cirerer
Foietà del Petit
Foietes de la Petita
la Balarma
la Barraca de Bernat
la Bastida de les Alcusses
la Clotxa Plana

la Foia
la Penya
la Talaia
Lloma de la Casa del Llop
Lloma de la Figuera
Lloma del Pedregal
Lloma del Serrellar
Mola de les Estenalles
Mola del Pi
Penya de Bellús
Penya de la Fantasma
Penya de la Guarda
Penya del Barrino
Penya del Gall
Penya Roja
Pla de Cotilles
Pla de l'Organiste
Pla de la Simeta
Pla de la Verdina
Pla de Marià
Pla del Rei
Port de les Finestretes
Puntal dels Urreps
Serra d'Énguera
Serra Grossa

Hidrografia natural

Barranc d'Ambròs
Barranc de Boquella (o Barranc Fondo)
Barranc de l'Aigua
Barranc de l'Estudiant
Barranc de la Bassa Seca
Barranc de la Bastida

Barranc de la Canyada
Barranc de la Dona
Barranc de la Falaguera
Barranc de la Font de la Noguera
Barranc de la Fos
Barranc de la Manrana
Barranc de la Parrella

Barranc de la Quitranera
Barranc de la Torta
Barranc de les Albardes
Barranc de les Andarelles
Barranc de les Arenetes
Barranc de les Coves
Barranc de Mossén Pau
Barranc de Palop
Barranc de Vallmelós
Barranc del Bosquet
Barranc del Canyaret
Barranc del Comediant
Barranc del Gall

Barranc del Portillo
Barranc del Rei
Barranc dels Urreps
Barranc Fondo
Barranc Roig
Barranquet d'en Serra
Font de l'Hedra
Font de les Arenetes
Font del Roure
Rambla del Fossino
Rambla del Milà
Riu Cànyoles

Hidrografia artificial

Depòsit de la Solana
Pou de Picapins
Pou del Junqueral

Pous del Consell
Sequiot de les Alcusses

PRESENCIA HUMANA

Poblament

Benasau
Campussano
Casa d'Aliaga
Casa d'Iniesta
Casa d'Orà
Casa d'Urreps
Casa de Barranquet
Casa de Bas
Casa de Bellús
Casa de Busquet
Casa de Cabanyila
Casa de Candéal
Casa de Capot
Casa de Carrasca
Casa de Carreres
Casa de Cotilla

Casa de Faldetes
Casa de Fuster
Casa de Garrido
Casa de Ginés
Casa de l'Ampolla
Casa de l'Apotecari
Casa de l'Espinar
Casa de l'Hedra
Casa de l'Hortixola
Casa de l'Hostalera
Casa de l'Ombria
Casa de la Bassa
Casa de la Bastida (o Corral de
Sarrion)
Casa de la Canyada
Casa de la Cova de Perales

Casa de la Mallada Fria
Casa de la Parrella
Casa de la Punta
Casa de Mesquitilles
Casa de Panxeta
Casa de Pelader
Casa de Penadés
Casa de Petit
Casa de Picapins
Casa de Pitxó
Casa de Rabosa
Casa de Soler
Casa de Sutgeta
Casa de Tomaseta
Casa de Vila
Casa del Barranc Roig
Casa del Botiguer
Casa del Centenar
Casa del Doctor
Casa del Garraiet
Casa del Llop
Casa del Matxo
Casa del Pas a Nivell
Casa del Penyó
Casa del Pi
Casa del Pont
Casa del Porró
Casa del Regaixet
Casa del Retoret
Casa del Romeral
Casa del Sagristà
Casa Gran
Casa Nova
Casa Vella
Casella dels Peons
Cases de Blasco
Cases de Colltort
Caseta d'Antònia
Caseta de Caldo
Caseta de Garcia
Caseta de Golf

Caseta de la Pujada
Caseta de Palmí
Caseta de Petxeres
Caseta de Rabosa
Caseta del Fondo
Caseta Dinguindong
Caseta Nova
Casetes d'Ambròs
Casetes de Lloma
Casetes de Marc
Corral de Cagarruta
Corral de Cabila
Corral de Cosme
Corral de Moliner
Corral de Pablanc
Corral de Tomaques
Corral de Vila
Corral del Banyerut
Corral del Capellà
Corralet de Cafís
el Brollador
el Canyaret
el Corralet
el Juncar
el Juncaret
el Porxi
el Romeral
el Salt de Cavaller
el Xortal
els Arenals
l'Alt de Macianet
l'Altet de Reguera
l'Argamassa
l'Escudero
la Governadora
la Torreta
les Arenetes
les Canyades
les Carrasquetes
les Escoles
Manrúbia

Moixent	Venta de la Bassa
Montserrat	Venta del Potro
Sant Ferran	Venta del Serrà
Urb. Els Urreps (o Cims de València)	Vistabella

PARTIDES, VIES DE COMUNICACIÓ I ALTRES LLOCS D'INTERÉS

Partides i paratges

Bancal de la Morera	l'Escudero
Camp-redó	l'Hedra
el Barranquet	la Basseta Roja
el Bosquet	la Bodega
el Campo Sobrino	la Canyada de Lucà
el Collado del Crist	la Fontanella
el Garraiet	la Huerta
el Gorromino	la Parrella
el Mitjà	la Pedrera
el Peller	la Perla
el Picaio	la Pobila
el Pla	la Pujada
el Punxó	la Raconada
el Ramblar	la Romeria
el Rebollar	la Servera
el Regadiu	la Solana
el Regolf	les Albardes
el Vint-i-cinc	les Alcusses
els Urreps	les Andarelles
Ereta de Cascan	les Moreretes
Finca dels Corrals	Ombria de Taütxo
Garamoixent	Ombria del Pi del Raio
Hortes Noves	Racó de la Quitranera
Hortes Velles	Racó dels Conills
l'Altet de Garrido	Sant Cristòfol
l'Altet del Viudo	Solana de Peresperes
l'Ensanxo	Vaïllo

Vies de comunicació

Camí de l'Escudero
Camí de la Bastida
Camí de la Costa del Garraiet
Camí de Vallada
Camí del Centenar
Camí del Collado
Camí del Mitjà
Camí Vell de la Font de la Figuera

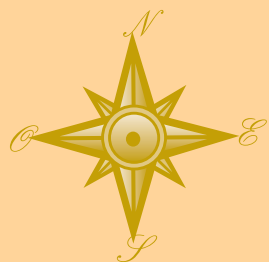
Camí Vell de les Alcusses
Canyada de Miquel
Carretera de les Alcusses
Carretera de Navalon
Carretera del Bosquet
Carril de Boquella
Ferrocarri Xàtiva-Almansa

Altres llocs d'interés

Baixador de la Parrella
Camp de tir
Cellers de les Alcusses
Cementeri
el Corral de Saus
Fàbrica dels Surdos
la Governadora

la Mollonera
Molí de Bas
Molí del Regaixet
Molló de les Armes
Noguera de Ximo
Poblat ibèric

Elements físics

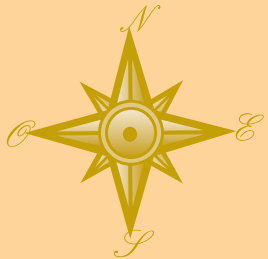

TERME DE LA FONT DE LA FIGUERA

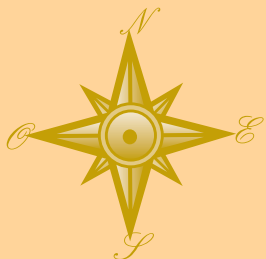
- Capital de municipi
- Nucli de població
- Ferrocarril
- Riu
- Barranc
- Séquia
- Carretera
- Muntanya
- Pic, roca
- Cova
- Pas o port de muntanya
- Penya-segat
- Pou
- Font
- Pla, altiplà
- Depressió
- SERRETA**
- SERRA**

Presència humana

Partides, vies de comunicació i altres llocs d'interés

TERME DE LA FONT DE LA FIGUERA

Capital de municipi

Nucli de població

Ferrocarril

Riu

Rambla, barranc

Carretera

Camí

Arbre singular

Molí

Camp de tir

Molló

Poblat ibèric

Restes arqueològiques

Indústria, taller

Cementeri

GRAN DIVISIÓ DE TERME

Partida

Paratge

